

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ

NATIONAL POLICE OF UKRAINE AS AN OBJECT CRIME PREVENTION

Семенішин М.О., к.ю.н., докторант
Донецький юридичний інститут
Міністерства внутрішніх справ України

У статті надано характеристику організаційному забезпеченню запобігання злочинам. Запропоновано структуру суб'єктів запобігання злочинам, а саме: 1) державні органи, які визначають державну політику у сфері боротьби (зокрема, і запобігання злочинам) зі злочинністю; 2) державні органи, які здійснюють координацію діяльності в запобіганні злочинам; 3) державні органи, які здійснюють правоохоронну діяльність у сфері боротьби зі злочинністю; 4) органи, діяльність яких напряму не пов'язана із запобігання злочинам, водночас їхня діяльність безпосередньо впливає на усунення причин і умов злочинів.

Зміщення пріоритетів у діяльності Національної поліції та гальмування виконання базових положень Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України негативно вплинуло на організаційне забезпечення запобігання злочинам органами Національної поліції, зокрема: не усунення дублювання повноважень і розмежування компетенції суб'єктів запобігання злочинам. Так, наприклад, натепер виявлення та досудове розслідування економічних злочинів належить до компетенції податкової міліції, Служби безпеки України та Національної поліції. Подібна ситуація склалася у сфері розподілу функцій щодо запобігання корупційним злочинами: вказаними функціями наділені Національне антикорупційне бюро України, підрозділи Служби безпеки України та Національної поліції; необґрунтована ліквідація окремих підрозділів із запобігання злочинам. Найбільш вражаючим прикладом такої непередуманої кримінально-правової політики, на нашу думку, є ліквідація Верховною Радою України у 2015 році управління боротьби з організованою злочинністю. Після ліквідації зазначеного підрозділу в Україні не залишилося спеціалізованого державного органу щодо протидії організованій злочинності; навіть більше, його функції не були передані іншим правоохоронним органам, тому натепер функції держави в цій сфері фактично не реалізуються, що є невиконанням Україною своїх як внутрішньополітичних, так і міжнародних зобов'язань; відсутність наступності кадрової політики в реформуванні правоохоронної системи. Курс на скорочення чисельності й оновлення особового складу правоохоронних органів спричинив відтік і втрати значної кількості кваліфікованих співробітників, що призвело до порушення принципу спадковості організаційного забезпечення системи запобігання злочинам. Звісно, скорочення штатної чисельності правоохоронних органів та демілітаризація їхніх окремих підрозділів відповідають потребам часу, однак цей процес має проходити поступово, зі збереженням найкращих традицій та цінних кадрів у сфері протидії злочинності.

Ключові слова: запобігання, злочинність, протидія, Національна поліція України, суб'єкти запобігання злочинам.

The article describes the organizational support for crime prevention. The structure of the subjects of crime prevention is proposed, in particular: 1) state bodies, which determine the state policy in the sphere of combating crime (including crime prevention); 2) government bodies coordinating crime prevention activities; 3) state bodies engaged in law enforcement activities in the field of combating crime; 4) bodies whose activities are not directly related to crime prevention, while their activities directly affect the elimination of causes and conditions of crime.

The shift of priorities in the activities of the National Police and the slowdown in the implementation of the basic provisions of the Strategy for the Development of Internal Affairs of Ukraine had a negative impact on the organizational provision of crime prevention by the bodies of the National Police, in particular: not eliminating duplication of powers and differentiation of the competence of the subjects of crime prevention. For example, currently the detection and pre-trial investigation of economic crimes is within the competence of the tax police, the Security Service of Ukraine and the National Police. A similar situation has arisen in the area of distribution of functions for the prevention of corruption crimes: the specified functions are vested in the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, units of the Security Service of Ukraine and the National Police; unjustified elimination of individual crime prevention units. In our view, the most striking example of such ill-considered criminal policy is the elimination of organized crime departments by the Verkhovna Rada of Ukraine in 2015. After the elimination of this unit in Ukraine, there is no specialized state body to combat organized crime; moreover, its functions have not been delegated to other law enforcement agencies, so at present the functions of the state in this area are not actually being realized, which is Ukraine's failure to fulfill both its domestic and international obligations; lack of continuity of personnel policy in reforming the law enforcement system. The course of reducing the number and updating of law enforcement personnel led to the outflow and loss of a large number of qualified employees, which, accordingly, violated the principle of hereditary organization of crime prevention. Of course, reducing the staffing of law enforcement agencies and demilitarizing their individual units is time-consuming, but the process must be gradual, preserving the best traditions and valuable personnel in the field of crime prevention.

Key words: prevention, crime, counteraction, National Police of Ukraine, subjects of crime prevention.

Постановка проблеми. На шляху реалізації проголошеного в Україні стратегічного курсу на європейську інтеграцію, впровадження задекларованих у нормах національного і міжнародного права гарантій охорони прав і свобод людини та громадянина пріоритетним є вдосконалення діяльності Національної поліції із запобігання злочинам, що набуває особливої гостроти у зв'язку з ускладненням криміногенної ситуації в окремих регіонах унаслідок воєнних дій.

На шляху розбудови демократичної та правової держави європейського зразка для України першочерговим є вдосконалення правових і організаційних засад функціонування системи кримінальної юстиції, яка ще не повною мірою відповідає новим суспільним потребам щодо реального додержання принципу верховенства права в діяльності правоохоронних органів, зокрема прокуратури. Сьогодні ж, у зв'язку з узгодженням кримінального процесуального законодавства України з міжнародними стандартами, особливої актуальності набуває ґрунтовне дослідження правових механізмів запобігання

злочинам в умовах гуманізації національного судочинства.

З огляду на сталі тенденції до збільшення кількості зареєстрованих заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення (у роки незалежності з 1,8 млн у 2000 р. до 3,7 млн у 2015 р.), що за більш тривалий час чітко кореспондується зі збільшенням кримінальних проваджень у роботі слідчих підрозділів (із 73,1 тис. у 1968 р. до 201,7 тис. у 1988 р., із 356,7 тис. у 2008 р. до 511,3 тис. у 2015 р.) [9], належне координаційне забезпечення діяльності органів досудового розслідування – один із головних пріоритетів. За всієї складності криміногенної ситуації правоохоронним органам України вдалося стабілізувати ситуацію в боротьбі зі злочинністю та розпочати реформування своїх структур. Проте на цьому тлі відбувається відставання державно-правового контролю над злочинністю, а небезпечний її рівень вимагає активного курсу на запобігання злочинам. Водночас у державі поки що не сформовано ефективної системи запобігання злочинам, недосконалою є її законодавча основа, а засоби, що засто-

совуються, не завжди ефективні. Тому все це вимагає створення надійного науково-практичного підґрунтя, удосконалення форм, методів і заходів запобіжної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичну базу дослідження становлять праці вчених у галузі кримінології, а саме: Ю. Антоняна, О. Бандурки, В. Бесчастний, В. Голіни, О. Джузі, А. Долгової, А. Закалюка, А. Зелінського, О. Колба, В. Кудрявцева, Н. Кузнєцової, О. Литвинова, В. Лунєєва, В. Маляренка, П. Михайленка, В. Шакуна й інших. З урахуванням цього особливого значення набуває всебічне та повне дослідження всіх взаємозв'язаних один з одним аспектів злочинності, на основі яких можуть бути розроблені дієві механізми запобігання.

Мета статті полягає в тому, що розроблювана нині науковцями теорія кримінологічної безпеки покликана створити науково обґрунтовану базу усунення існуючих розбалансованих цілей, які склались у правоохоронній діяльності із захистом законних інтересів населення від злочинних посягань, тому видається за необхідне визначити місце та роль Національної поліції України в запобіганні злочинам. Зазначений підхід важливий з огляду на вирішення тих проблем, що створив нині чинний Кримінальний процесуальний кодекс України, який скасував закріплені у попередньому Кримінально-процесуальному кодексі 1960 р. обов'язок для органів прокуратури виявляти причини й умови, що сприяли вчиненню злочину. Виходячи із цього, необхідність розробки питань, пов'язаних із визначенням ролі та місця Національної поліції України в державному механізмі запобігання злочинам в Україні, визначається серйозністю сучасних, зокрема світового масштабу, процесів, що в одному випадку несуть потенційну, а в іншому – реальну загрозу громадському суспільству.

Основні результати дослідження. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Забезпечення охорони прав і свобод людини та громадянина, власності, громадського порядку, зокрема і від злочинних посягань є однією з основних функцій держави. Недарма один із найавторитетніших реформаторів світу, колишній Прем'єр-міністр Сінгапуру Лі Куан Ю говорить: «Найбільше нам потрібна стабільність, визначеність, безпека, демократія не працює в умовах хаосу, закони не діють, коли немає порядку». Усі ці чинники насправді суттєво впливають на міжнародний рейтинг нашої країни і на свідомість громадян, які все більше відмовляються довіряти органам правопорядку та правосуддя. І, мабуть, мають для цього всі причини, оскільки станом на 2018 р. Україна посідала 152 сходинку зі 163 позицій за міжнародним рейтингом найбезпечніших для життя країн під назвою Global Peace Index, де нас обігнали навіть такі країни, як Центральна-Африканська Республіка і Судан. Для більш наглядного оцінювання нинішньої криміногенної ситуації повідомляю, що ще у 2014 р. в цьому ж рейтингу ми займали 144 сходинку, із 2010 по 2013 рр. – 120, а у 2009 р. – 118! Наша влада та й більшість опозиційних сил надалі продовжують і декларують курс так званих «реформ» у сфері діяльності правоохоронних органів, що вже призвело до вкрай негативних наслідків та підтвердило цілковиту нікчемність таких «змін». Зокрема, це відображається і на стані злочинності [2, с. 6].

Злочинність, як відомо, є продуктом суспільства, її запобігають усі елементи (ланки, інститути) соціальної системи [4, с. 47]. Саме тому давня питання запобігання злочинам розглядаються в науці в контексті функціонування різних суб'єктів запобіжної діяльності [6, с. 196]. Як слушно зауважив щодо цього А. Закалюк, суб'єктом діяльності щодо запобігання злочинності та злочинам можуть бути визнані орган, організація, окрема особа, які в цій діяльності виконують хоча б одну з таких функцій щодо запобігання, як: організація, координація, здійснення або

безпосередня причетність до здійснення [5, с. 346]. Крім цього, як правильно зробив висновок В. Звірбуль, система запобігання злочинам має два необхідних аспекти опису: через суб'єктів запобіжної діяльності та через структуру і зміст загальносоціальних і спеціально-кримінологічних заходів [6, с. 133].

Як зазначає В. Бесчастний, суб'єктами організаційного забезпечення протидії злочинності можна визнати державні та недержавні органи, установи й організації, до компетенції яких входить протидія злочинності та які здійснюють управління, координацію та взаємодію суб'єктів зазначеної діяльності в межах своїх повноважень [3, с. 168].

Водночас, виходячи із цього, у кримінології суб'єкти запобігання злочинам поділені на декілька груп, в одну з яких входить і Національна поліція України як орган, до основних завдань і функцій якого належить запобігання злочинам [5, с. 346]. В основу такого поділу суб'єктів запобігання злочинам покладено функціональну ознаку, насамперед реальний вплив виконуваних ними функцій і відповідних їм видів діяльності на усунення (нейтралізацію) детермінантів злочинності та злочинних проявів.

Проголошення у ст. 3 Конституції України [8] того, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, вимагає від останньої утворення відповідної системи органів (суб'єктів), які дістали назву правоохоронних [1, с. 5; 9, с. 28]. До них належить і Національна поліція України, яка посідає важливе місце в системі органів державної влади, унаслідок чого їхні функції та повноваження суттєво відрізняються від інших.

За всієї складності криміногенної ситуації на початку тисячоліття правоохоронним органам України вдалося стабілізувати ситуацію в боротьбі зі злочинністю та розпочати реформування своїх структур. Проте на цьому тлі спостерігається відставання державно-правового контролю над злочинністю, а небезпечний її рівень вимагає активного курсу на запобігання злочинам. Водночас у державі поки що не сформовано ефективної системи запобігання злочинам, недосконалою є її законодавча основа, а засоби, що застосовуються, не завжди є ефективними. Тому все це вимагає створення надійного науково-практичного підґрунтя, удосконалення форм, методів і заходів запобіжної діяльності.

Водночас діяльність правоохоронних органів, насамперед Національної поліції, у сучасних умовах вимагає принципово нового підходу щодо їхніх основних функцій, концептуальним є рівень реалізації головного призначення – забезпечення надійної охорони законних прав та інтересів людини, суспільства і держави. Крім цього, серед суб'єктів запобігання злочинам особливої уваги потребує визначення місця нової Національної поліції України, її служб і підрозділів, які безпосередньо ведуть боротьбу зі злочинністю, а також удосконалення правових і організаційних основ запобіжної діяльності. Як щодо цього зауважив Г. Форос, запобігання злочинам в сучасних умовах – це найбільш реальний внесок правоохоронних органів у сприяння політичній реформі, економічним і соціальним перетворенням у країні [16, с. 180].

Конституція України дає підстави стверджувати, що всі органи державної влади й управління, Національна поліція також, сприяють діяльності із запобігання злочинам, оскільки охорона внутрішньої державної безпеки, зміцнення правопорядку є однією з основних функцій держави. Боротьбу зі злочинністю й іншими правопорушеннями різноманітними заходами здійснюють законодавча, виконавча і судова гілки влади [8].

Саме тому значення діяльності щодо запобігання злочинам у сучасному українському суспільстві необхідно

розглядати через функцію держави, що демонструє рівень захисту громадян, а не рух слідами вчинених злочинів. Як у зв'язку із цим зробив висновок В. Авер'янов, принципово новий погляд на суспільну цінність запобігання злочинності полягає в тому, що воно розглядається як засіб забезпечення прав і свобод людини у сфері функціонування виконавчої влади держави [1, с. 5–8].

Як засвідчує практика, суб'єктом правоохоронної діяльності виступає держава через свої представницькі, виконавчі, судові органи і прокуратуру, а також громадські організації та об'єднання. Виходячи із цього, суб'єктом діяльності щодо запобігання злочинам можуть бути визнані органи, організація, окрема особа, які в цій діяльності виконують хоча б одну з таких функцій щодо заходів запобігання, як: організація, координація, здійснення або безпосередня причетність до здійснення. Інші, зокрема забезпечуючі, заходи (навчання, видання літератури, підготовка рекомендацій, фінансування тощо) не дають функціональних підстав поширювати на їх виконавців термін «суб'єкт» запобігання злочинності та злочинним проявам.

Необхідно запропонувати таку структуру суб'єктів запобігання злочинам: 1) державні органи, які визначають державну політику у сфері боротьби (зокрема, і запобігання злочинам) зі злочинністю; 2) державні органи, які здійснюють координацію діяльності в запобіганні злочинам; 3) державні органи, які здійснюють правоохоронну діяльність у сфері боротьби зі злочинністю; 4) органи, діяльність яких напряму не пов'язана із запобігання злочинам, водночас їхня діяльність безпосередньо впливає на усунення причин і умов злочинів.

Сукупність суб'єктів запобігання злочинам, їхніх повноважень, правових і організаційних заходів, форм і засобів здійснення останніх нерідко називають системою запобігання злочинності [9]. Проте з таким підходом погодитися не можна, зважаючи на те, що в Україні, з огляду на неповноту законодавчого регулювання, низький рівень організації та здійснення запобіжної діяльності, відсутність у ній багатьох забезпечуючих та виконавчих заходів і засобів, фактично немає підстав називати її системою. Тому зазначені суб'єкти цієї діяльності віднесені до таких, не стільки враховуючи реальне системне виконання ними запобіжних функцій, скільки з огляду на те, як вони визначені у правових актах у сучасній Україні.

Структурні елементи системи суб'єктів запобігання злочинам взаємопов'язані за вертикаллю та горизонталлю кримінальними процесуальними нормами, впливають один на одного (хоча й по-різному, за ступенем значущості). Водночас кожний суб'єкт, як і будь-який структурний підрозділ правоохоронних органів, має системну ознаку, тобто певний комплекс властивостей і якостей, які не можуть бути зведені лише до арифметичної суми складових елементів.

І навпаки. На думку науковців (і вона є слушною – М. С.) [5; 9], це означає, що окремі суб'єкти, які є складовими зазначеної системи (як і підрозділи правоохоронних органів), хоч і мають свої специфічні завдання, функції та відносну самостійність, проте тільки система (або орган загалом) спроможна вирішувати визначені завдання і реалізовувати покладені функції в повному обсязі.

Хоча відповідно до законодавства Національна поліція не є правонаступницею органів внутрішніх справ та міліції як їхньої частини, значний об'єм її функцій тепер покладений на департаменти та підрозділи Національної поліції. За часи незалежності України робилося дев'ять спроб модернізувати систему органів внутрішніх справ, але зазвичай процес реформування щоразу переводився в режим «ручного управління» і використовувався для реалізації особистих цілей [7, с. 5]. Сучасний етап реформування структури вказаних правоохоронних органів, на нашу думку, слушно можна назвати революційним з огляду на кардинальність запроваджених реформ, необхідність

яких назривала вже довгі роки. Так, зокрема, Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, визначає проведення функціонального й організаційного перетворення в системі Міністерства внутрішніх справ України основною метою реформи правоохоронної системи [14]. Формуючи Стратегію розвитку органів внутрішніх справ України, Кабінет Міністрів України також відзначав необхідність оптимізації структури Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) і конкретизував її такими першочерговими заходами: формування МВС як системи самостійних органів виконавчої влади; чіткий розподіл функцій між службами МВС, що виключає їх дублювання; перерозподіл і скорочення чисельності персоналу; забезпечення належного фінансування; досягнення ефективного реагування на виклики у сфері безпеки та правопорядку [15].

У Законі України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580–VII [13] прямо передбачено завдання Національної поліції України щодо запобігання злочинам, зокрема: здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень; виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню кримінальних і адміністративних правопорушень, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення тощо.

Водночас необхідно констатувати, що Національна поліція України здійснює запобіжну діяльність не ізольовано, а в різних видах взаємодії з органами, які: 1) визначають державну політику у сфері боротьби зі злочинністю (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України); 2) здійснюють координацію діяльності у сфері запобігання та протидії злочинності (Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори; Рада національної безпеки і оборони України); 3) здійснюють правоохоронну діяльність у сфері боротьби зі злочинністю (серед суб'єктів даної групи варто виділяти дві підгрупи: а) органи, для яких здійснення діяльності з боротьби зі злочинністю є однією з основних функцій (наприклад, Департамент кримінального розшуку Національної поліції України, Головне управління по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України й ін.); б) органи, які здійснюють таку діяльність лише у процесі виконання ними основних функцій, що безпосередньо не пов'язані з боротьбою зі злочинністю (Національний банк України, Міністерство фінансів України, Державна податкова служба України, Державна митна служба України, Державна прикордонна служба України, а також інші міністерства та відомства, що мають контрольні повноваження в межах покладених на них обов'язків щодо взаємодії зі спецпідрозділами з боротьби зі злочинністю); 4) здійснюють контролюючу й інші види управлінської діяльності (громадські організації, об'єднання, органи державного контролю, преса).

Зміщення пріоритетів у діяльності Національної поліції та гальмування виконання базових положень Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України негативно вплинуло на організаційне забезпечення запобігання злочинам органами Національної поліції, зокрема:

1) не усунення дублювання повноважень та розмежування компетенції суб'єктів запобігання злочинам. Так, наприклад, натепер виявлення та досудове розслідування економічних злочинів належать до компетенції податкової міліції, Служби безпеки України та Національної поліції. Подібна ситуація склалася у сфері розподілу функцій щодо запобігання корупційним злочинами: вказаними функціями наділені Національне антикорупційне бюро України, підрозділи Служби безпеки України та Національної поліції;

2) необґрунтована ліквідація окремих підрозділів із запобігання злочинам. Найбільш вражаючим прикладом такої непродуманої кримінально-правової політики,

на нашу думку, є ліквідація Верховною Радою України у 2015 р. управлінь боротьби з організованою злочинністю. Після ліквідації зазначеного підрозділу в Україні не залишилося спеціалізованого державного органу щодо протидії організованій злочинності; навіть більше, його функції не були передані іншим правоохоронним органам, тому натеper функції держави в цій сфері фактично не реалізуються, що є невиконанням Україною своїх як внутрішньополітичних, так і міжнародних зобов'язань. Невтішною залишається і статистика щодо запобігання зазначеним злочинам: у 2015 р. кількість виявлених організованих груп і злочинних організацій відповідного спрямування зменшилася на 33%, а закінчених проваджень із кримінальних правопорушень – на 27%. Негативною також є динаміка і щодо викритих угруповань із корумпованими (–66%), міжрегіональними (–50%) і транскордонними (–50%) зв'язками [12];

3) відсутність наступності кадрової політики в реформованій правоохоронній системі. Курс на скорочення чисельності й оновлення особового складу правоохоронних органів спричинив відтік і втрати значної кількості кваліфікованих співробітників, що призвело до порушення принципу спадковості організаційного забезпечення системи запобігання злочинам. Звісно, скорочення штатної чисельності правоохоронних органів та демілітаризація їхніх окремих підрозділів відповідає потребам часу, однак цей процес має проходити поступово, зі збереженням найкращих традицій та цінних кадрів у сфері протидії злочинності [3, с. 185–188].

Варто зазначити, що система управління правоохоронними органами є надто складною та непрактичною. Як слушно зазначає С. Кіщенко, «головним завданням уряду є не стільки зміна окремих процесів та оновлення особового складу – у першу чергу, це створення повністю нової системи управління» [7, с. 11]. Погоджуючись із зазначеним вище дослідником, варто зауважити, що оновлена система управління протидією злочинності має бути контрольованою і керованою та водночас гнучкою, швидкої адаптації до нових умов існування, відповідати завданням, поставленим перед нею, а також існуючому адміністративно-територіальному поділу держави. Крім того, варто підтримати наукову позицію, що система протидії

злочинності має забезпечувати збереження оптимального співвідношення повноважень між суб'єктами різного рівня, тобто відповідати принципу поєднання централізму й автономії [3, с. 188].

Тільки за такого підходу та за умови усунення правових прогалин можна створити належні правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта запобігання злочинам в Україні.

Висновки. Основним напрямом протидії злочинності є запобігання злочинам. Запобігання злочинності є сформованою системою дій стосовно антисуспільних явищ та їх причинного комплексу з метою розширення тенденції зниження рівня і масштабів злочинності та її викорінення. Запобігання злочинам є одним із напрямів кримінально-правової політики держави, складається із сукупності заходів, спрямованих на окремі групи та конкретних осіб, які виконують злочинні наміри, замислюють учинення злочинів і позитивно сприймають злочинний спосіб життя, з метою дискредитування злочинної поведінки, відмови від злочинної мотивації та наміру або продовження злочинної діяльності.

Як зазначав А. Закалюк, запобігання злочинності в буквальному розумінні означає діяльність, що перешкоджає вчиненню злочинів. Це коротке визначення відображає основну мету запобіжної діяльності – перешкодити вчиненню злочинів, скоротити їхню кількість, тим самим зменшити обсяги злочинності [5, с. 318].

Запобігання злочинам має пряме значення щодо існуючої злочинності. По-перше, запобіжна діяльність щодо злочинності безпосередньо спрямовується не проти неї в тому вигляді (обсязі), у якому вона існує натеper, а стосовно чинників, що її зумовлюють. Ця діяльність здійснюється з метою перервати дію останніх і тим самим перешкодити подальшому вчиненню злочинів, існуванню злочинності в сучасних параметрах, їхньому збільшенню. По-друге, злочинність дійсно є соціальним феноменом, що виявляється у кримінальній активності частини членів суспільства, на високому загальному рівні зумовленим певними об'єктивними соціальними явищами та передумовами, станом суспільних відносин, дії яких неможливо запобігти безпосередніми упереджувальними заходами [5, с. 318–319].

ЛІТЕРАТУРА

1. Авер'янов В. Принципи верховенства права і реформа українського адміністративного права. *Адвокат*. 2000. № 2. С. 5–8.
2. Баганець О. Тенденції і протидія злочинності : аналіз загального стану злочинності в Україні за 2018 р. (у порівнянні зі статистичними даними за 2013–2017 рр.). *Юридичний вісник України*. 2019. № 21 (1246). С. 6–7.
3. Бесчастний В. Теорія та практика кримінологічного забезпечення протидії злочинності в Україні : дис...докт. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2018. 400 с.
4. Деятельность органов расследования, прокурора и суда по предупреждению преступлений / Т. Арзуманян и др. ; под общ. ред. Н. Жогина. Москва : Госюриздат, 1962. 279 с.
5. Закалюк А. Курс сучасної української кримінології : теорія і практика : у 3-х кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
6. Теоретические основы предупреждения преступности / отв. ред. : В. Звирбуль, В. Клочков, Г. Миньковский. Москва : Юридическая литература, 1977. 432 с.
7. Кіщенко С. Реформа системи органів внутрішніх справ: аналіз державних рішень. *Міжнародний центр перспективних досліджень*. 2015. 41 с.
8. Конституція України : Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
9. Литвинов О. Сучасні проблеми управління профілактикою злочинів : монографія. Херсон : Олді-плюс, 2003. 312 с.
10. Малярченко В. Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів : монографія. Київ : Юрінком-Інтер, 2005. 512 с.
11. Митрофанов І., Степаненко С. Прокуратура як суб'єкт запобігання злочинам : монографія. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2011. 256 с.
12. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Генеральна прокуратура України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.
13. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580–VIII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
14. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
15. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р. URL: <http://www.kmu.gov.ua/document/247780692/R01118-00.doc>.
16. Форос Г. Суб'єкти діяльності щодо попередження злочинів та протидії злочинності. *Правова держава*. 2012. № 4. С. 179–184.